

بررسی چالش‌ها و راهبردهای بهبود کسب و کار صنعت چای کشور

*محمدحسین کریم^۱، سعید فراهانی فرد^۲، نسرین برجی^۳، محمدرضا کریمفر^۴، علی سردار شهرکی^۵

۱. دانشیار دانشگاه خوارزمی تهران

۲. دانشیار دانشگاه قم

۳. کارشناس ارشد اقتصاد اسلامی

۴. کارشناس ارشد مدیریت استراتژیک

۵- دانشجوی دکتری اقتصاد کشاورزی دانشگاه سیستان و بلوچستان

(دریافت: ۱۳۹۴/۱۰/۲۵ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۶)

Analyzing Challenges and Strategies for Business Improvement of Iranian Tea Industry

*Mohammad Hossein Karim¹, Saeid Farahani Fard², Nasrin Borji³, Mohammad Reza Karimfar⁴, Ali Sardar⁵ Shahraki

1. Associate Professor, Kharazmi University, Tehran, Iran

2. Associate Professor, Qom University, Qom, Iran

3. MA in Islamic economics

4. MSc in Strategic Management

5- Ph.D. student in agricultural economics, University of Sistan and Baluchestan.

Received: 15/Jan/2016

Accepted: 25/Feb/2016

چکیده:

Abstract:

Despite of innumerable potentials of Iran Tea Industry (ITI) it could not stabilized his production, commerce and processing position in global tea industry. There exist more than 60000 families that involving with ITI then codification of ITI strategy and appropriate structure of that is vital subject to study. The current study has determined weakness, opportunity, threat and strength of tea industry. According to the researches, integrated supply chain management perspective is most important problem of ITI. The main factor is correct evaluation of inputs in production processing. Research results imply that employment of young and skilled forces with appropriate organizational formation from general director to gate keeper and use of advanced technologies in Iran tea industry can create marketing and opportunities for optimum and sustainable exploitation of natural resources. This study expresses three factors to promotion of ITI: support structures, Governing the integrated management thinking and role of government in ITI supply chain.

صنعت چای ایران علیرغم داشتن استعدادهای بالقوه در زمینه تولید، فرآوری و تجارت چای نتوانسته است طی سالیان گذشته جایگاه خود را در صنعت جهانی تثبیت کند و حتی در چند سال اخیر دچار بحران شده است. وابستگی مستقیم بیش از ۶۰۰۰۰ خانواده به کشت و تولید چای و همچنین جایگاه خاص چای در سبد مصرفی خانواده‌های ایرانی، ضرورت تدوین استراتژی و ساختار مناسب برای صنعت چای ایران را دو چندان کرده است. از این رو در این تحقیق، نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید صنعت چای مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که نبود دیدگاه مدیریت یکپارچه در زنجیره عرضه صنعت چای مهمترین و اساسی‌ترین عامل تضعیف این صنعت بوده است. یافته‌های پژوهش دلالت بر این موضوع دارد که ایجاد ساختارهای پشتیبان در بخش‌های مختلف زنجیره عرضه چای و حاکم شدن تفکر مدیریت یکپارچه و نقش دولت می‌تواند به عنوان عاملی در شکل‌گیری مکانیزم‌های تقویت‌کننده مزیت رقابتی صنعت چای مطرح شود.

واژه‌های کلیدی: چالش‌ها و راهبردها، کسب و کار، صنعت چای.

طبقه‌بندی JEL: Q1, C2, A1.

Keywords: Challenges And Strategies, Business, Tea Industry.

JEL: Q1, C2, A1.

* نویسنده مسئول: محمدحسین کریم

E-mail: karimsistani482@gmail.com

*Corresponding Author: Mohammad Hossein Karim

۱- مقدمه

امروزه در کشورهای توسعه یافته و همچنین کشورهای در حال توسعه دو واژه امنیت غذایی و توسعه پایدار از مرز تفکر اندیشمندان گذشته و به هدف‌های مهم مورد توجه سیاست‌گذاران و دولت مردان جهت تحقق هدف‌های کلان اقتصادی تبدیل شده است. در این شرایط برای دستیابی به این هدف‌ها بخش کشاورزی با در نظر گرفتن پتانسیل‌ها و امکانات نهفته در خود از قابلیت ویژه‌ای برخوردار است. در واقع این بخش در سطح کشورهای توسعه یافته به عنوان بازوی توانای مراحل توسعه در عصر فراصنعتی مورد توجه بوده و در سطح کشورهای در حال توسعه نیز این بخش همواره به عنوان محور توسعه اقتصادی نظر برنامه‌ریزان را به خود جلب کرده است (کیمی‌اگر و همکاران، ۱۳۸۳: ۱۶۸).

در شریعت اسلامی احکام مربوط به منابع طبیعی و چگونگی بهره‌برداری از آن به صورت قوانین اسلامی همچون انفال تعریف می‌گردد. کشور ایران به دلیل بهره‌مندی از منابع طبیعی سرشار لاجرم می‌بایست در طراحی اقتصادی خود بر این ذخایر تکیه نماید. ایجاد صندوق ذخیره ارزی در برنامه سوم توسعه روزه امیدوی برای اصلاح این ساختار در اقتصاد ایران بود. کشت و صنعت چای به دلیل کارکردهای مؤثر اقتصادی و اجتماعی آن در مناطق چای خیز، همچنین از نظر شاخص‌های کلان اقتصاد کشور حائز اهمیت است. گستردگی فرهنگ نوشیدن چای و مصرف سرانه ای بیش از ۱/۵ کیلوگرم، ایران را در شمار ششمین کشور مصرف کننده این کالا در جهان قرار داده است (فراهانی فرد، ۱۳۸۹: ۱۷). در راستای اهداف تولید ملی کشور، بخش کشاورزی یکی از ارکان اقتصاد می‌باشد. ارزش افزوده در این بخش سهم به‌سزایی در افزایش تولید خواهد داشت. زراعت یکی از زمینه‌های بخش کشاورزی است که چالش‌ها و چشم‌اندازهای زیادی را پیش رو دارد و صنعت چای کشور یکی از اقلام بخش زراعت می‌باشد. در این نوشتار سعی بر آن است تا با نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای در منطقه شمال کشور از یک کارخانه چای راهکارها و اقدامات لازم را بررسی و تبیین نماییم.

۲- کاهش موانع موجود در صنعت چای کشور

از موانع موجود در صنعت چای کشور می‌توان موارد زیر را برشمرد:

الف) موانع احتمالی مکانی: اکثر زمین‌های موجود در

روستای مورد نظر بدون سند مالکیت می‌باشد که یافتن زمینی با مساحت قابل ملاحظه و سنددار کار آسانی نیست. از طرفی نباید اطراف آن منزل مسکونی باشد، زیرا صدای موتور برق باعث آزار می‌شود. همچنین سر و صدای کارگران، کشاورزان، دیگر وسایل و ...

ب) موانع احتمالی بازاری: بزرگترین مانع حضور چای خارجی است که به صورت غیرقانونی و مازاد بر نیاز داخلی وارد می‌شود و در ذائقه مردم تأثیر گذاشته و ضربه مهلکی بر پیکره صنعت چای زده است. ولی با تمام این اوصاف چای کیفی داخلی همچنان با ارزش بوده و جایگاه خود را داراست (مصباحی مقدم و همکاران، ۱۳۸۹: ۵).

ج) موانع احتمالی قانونی: یکی از موانع موجود، عدم حمایت دولتی می‌باشد که متأسفانه یارانه‌های گذشته را در جهت حمایت از تولیدکننده حذف نموده است. دیگر اینکه بسیاری از مسئولان که در رأس تصمیم‌گیری‌ها دخالت دارند، اطلاع و علم کافی از شرایط واقعی موجود ندارند و عدم اطلاع و آگاهی آنان باعث وارد شدن هزینه‌های بسیاری به صنعت چای و تولید کننده خواهد شد.

د) موانع احتمالی تکنولوژیکی: یکی از شایع‌ترین موانع عدم آگاهی دست‌اندرکاران و تعمیرکاران می‌باشد و دیگر اینکه هیچ گونه نظارتی در ورود تکنولوژی نبوده و بعضاً در این زمینه اطلاع و ارزیابی خاصی وجود ندارد. متأسفانه در صنعت چای از تکنولوژی روز دنیا استفاده نشده و همچنان اکثر واحدهای تولیدی به روش سنتی اقدام به تولید می‌نمایند و در زمینه واردات تکنولوژی روز دنیا، نیز حمایتی از جانب دولت صورت نمی‌گیرد.

ه) موانع احتمالی سیاسی: در این زمینه معضلات بسیاری متأسفانه وجود دارد. از جمله اینکه تصمیم‌گیران عامل انحلال طرح سازمانی چای شده و دستور جداسازی اختلاط چای داخلی با خارجی را صادر نمودند و به یکباره طرحی را تدوین نمودند که به جای ۵ سال، به یک سال اجرا شده و به یکباره یارانه تنخواه گردان به کارخانجات را حذف نموده و هر ساله از میزان یارانه خرید برگ سبز چای می‌کاهند.

و) موانع احتمالی فرهنگی: متأسفانه رسانه‌ها هیچ گونه کمکی در زمینه معرفی چای داخلی نمی‌نمایند. نه تنها معرفی ننموده، بلکه چای خارجی را تبلیغ می‌نمایند. برنامه‌های معرفی چای داخلی را تهیه نمی‌کنند و مردم را با این محصول

۲-۱ موانع کارگری و کارآفرینی نیروی انسانی صنعت چای

معدودی از کارگران شاغل در کارخانه‌های چای خشک کنی دائمی هستند. بیشتر آنها کارگران محلی و فصلی مهاجر می‌باشند. مشکل اساسی صنعت چای خشک کنی در ایران در زمان برداشت محصول بیشترین برگ سبز چای، نیروی انسانی است. به عبارت دیگر در ماه اردیبهشت که بالاترین تولید برگ سبز چای وجود دارد، نیاز کارخانه‌ها به نیروی انسانی بیشتر می‌شود. همچنین معمولاً ماه فوق مصادف با کاشت برنج، توتون و تولید پیله ابریشم است. از سوی دیگر می‌توان نیاز کارگری در بخش‌های دیگر فعالیت مثل ساختمان‌سازی را نیز به آن اضافه کرد. بدین جهت کارخانه‌های چای خشک کنی در فصل بهار و اوایل تابستان با کمبود کارگر روبرو هستند و برای رفع این مشکل از کارگران فصلی مهاجر که معمولاً از شهرهای اردبیل، مشکین شهر، و خلخال به استان گیلان می‌آیند، استفاده می‌شود. در همین راستا کارآفرینی افرادی که وارد صنعت می‌شوند اهمیت قابل توجهی دارد. بررسی و تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای مرتبط با صنعت چای در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. بررسی و تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و

تهدیدها

ضعف‌ها:	قوت‌ها:
- قدمت بالای ۲۰ سال رقبات اصلی ما در منطقه و آشنایی آنان با چای کاران احتمال کمبود مواد اولیه برای ما را به همراه خواهد داشت.	- مدیریت اصولی و آگاه به مسائل صنعت چای
- دشواری قرارداد با کارخانه‌های خریدار	- آگاه به امر مسائل اقتصادی و روش‌های افزایش بهره‌وری
- عدم توانایی در جلوگیری از واردات بی‌رویه و غیرقانونی چای که ضربه مهلکی به جان این صنعت و سلامت اجتماعی می‌زند.	- تمرکز بر کیفی‌سازی چای برخلاف سایر واحدها که بر کمیت متمرکزند.
- امری غیراسلامی است دولت اسلامی باید از طریق راهکارهای کنترل مرز مانع ورود چای به صورت قاچاق شود.	- استفاده از دانش فنی ویژه و کادر فنی بسیار خبره
- عدم دسترسی به پیشرفته‌ترین تکنولوژی ساخت چای در جهان و پیشرفت نسبی نسبت به سایر واحدهای تولیدی و نه پیشرفت	- استفاده از روش‌های جذب کشاورزان نمونه که محصولات آنها مواد اولیه مناسبی را در اختیارمان می‌گذارد.
	- به دلیل تمرکز بر کیفیت [آنچه مسئولان خواهان آن هستند] از پشتیبانی مسئولین امر برخوردار خواهیم بود.
	- تکنسین فنی ماهر که بسیار در کیفیت چای تأثیر دارد.
	- نداشتن مشکلات بازاریابی در

استراتژیک آشنا نمی‌نمایند (فراهانی فرد و صادقی، ۱۳۸۵: ۱۳۱).

ز) موانع احتمالی مالی و بانکی: هزینه آماده سازی کارخانجات در ابتدای فصل کاری که هر ساله به عنوان هزینه تنخواه‌گردان به کارخانجات از محل یارانه‌های دولتی و توسط بانک‌ها به کارخانجات پرداخت می‌شود، از سال ۱۳۷۹ یعنی همزمان با آزادسازی حذف گردیده و متأسفانه کارخانجات به علت بدهکاری قادر به اخذ وام نمی‌باشند.

از جمله اینکه عده‌ای از کارخانجات بدهکاری خود را پرداخت ننموده و همچنان از کشور ممنوع الخروج می‌باشند.

ح) موانع احتمالی پرسنلی: پرسنل شاغل در کارخانجات از عمل روز آگاه نبوده و بعضاً وجدان کاری نداشته و پرسنل موجود در ادارات نیز اکثراً از نیروهای متخصص و تحصیل کرده نمی‌باشند. مشکل اساسی بنگاه تولیدی ما در این است که کارگران و حتی کارگران مهاجری که هر ساله به این منطقه می‌آیند با کارخانجات آشنا بوده ولی با کارخانه‌های ما به دلیل تازه تأسیس بودن آشنا نیستند و پیمانکار کارگرگرای را دشوارتر انجام خواهد داد.

و به طور کلی اگر بخواهیم مشکلات گوناگون این صنعت را مورد بررسی قرار دهیم بدین صورت خواهد بود که:

مشکلات عمده این صنعت را می‌توان نیروی انسانی و کارگر، مواد خام (برگ سبز)، وضعیت ساختمان بعضی از کارخانه‌ها و عدم توازن بین هزینه تولید و اجرت ساخت دانست که در زیر به آنها اشاره می‌شود.

با توجه به قدمت ساختمان‌های کارخانه‌های چای سازی در منطقه شمال، می‌توان اظهار کرد که حدود هفتاد درصد ساختمان‌ها هنوز قدیمی و مصالح عمده به کار رفته در آنها چوب است. این نوع ساختمان‌ها از نظر ایمنی مناسب نیستند و غالباً در صورت عدم رعایت موارد ایمنی، آتش گرفته و موجب خسارات می‌شوند. بدین جهت سازمان چای تلاش دارد تا مصالح ساختمانی در اختیار کارخانه‌داران بگذارد تا ساختمان‌ها را با بتن آرمه بسازند. بدین طریق به آنها کمک می‌شود تا کارخانه‌ها را در مقابل آتش سوزی ایمن نمایند. اگرچه صاحبان صنایع چای توجه چندانی به این تحول نشان نمی‌دهند (رضایی، ۱۳۸۴: ۶۳).

تهدیدها را کنترل می‌کنید و فرصت‌ها را به دست می‌آورید، ارائه نمایند. بدیهی است که مهمترین هدف در موفقیت کاری افزایش کیفیت است که می‌تواند جوابگوی واحد تولیدی و هزینه‌های مربوط به آن گردد. در جدول شماره (۲) میزان عرضه و تقاضای محصول در بازار هدف و تعیین چشم انداز بین سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

شایان ذکر است که نشانه Δ میزان حجم چای قاچاق را بیان می‌کند و با اینکه میزان چشم‌گیری است لیکن آمار صحیح آن در دست نیست اما آنچه مسلم است با حجم تولیدات داخلی برابری داشته و بعضاً بیش از آن است و همین امر بازار چای داخلی را به رکود کشانده است. سال ۸۳ به دلیل تغییر مفاد قانونی این صنعت دستخوش تغییرات ناهمگون با روند نزولی شده است.

در جدول شماره (۳) آمار صادرات چای ایران طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ نشان داده شده است.

جدول ۳. آمار صادرات چای ایران طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰

ردیف	سال	مقدار به کیلوگرم
۱	۱۳۸۵	۱۷۴۸۳۲۰۶
۲	۱۳۸۶	۱۰۶۴۲۰۲۸
۳	۱۳۸۷	۹۴۴۹۲۴۸
۴	۱۳۸۸	۴۴۱۸۰۰۰
۵	۱۳۸۹	۱۲۰۰۰۰۰۰
۶	۱۳۹۰	۱۰۰۰۰۰۰۰

مأخذ: کتاب سالنامه آمار بازرگانی گمرک جمهوری اسلامی ایران

در جدول شماره ۴ آمار واردات چای سال ۱۳۹۳ نشان داده شده است. طبق گزارشات بیشترین واردات از کشور سریلانکا به وزن ۱۱۶۲۲۵۷۱ کیلوگرم و ارزش ۱۶۵۲۰۱۱۹۹۵۳۷۰ ریال بوده است. در خصوص فرهنگ سازی به منظور مصرف این محصول در بازارهای داخلی و خارجی و با کاهش تعرفه بر صادرات آن و یاری رساندن به عوامل تولید می‌توان به آینده این صنعت امیدوار بود هرچند که چای با کیفیت بسیار بالا همواره متقاضیان ویژه‌ی خود را دارد.

جدول ۴. آمار واردات چای در سال ۱۳۹۳

ردیف	سال	کشور	وزن (کیلوگرم)	ارزش (ریال)
۱	۱۳۹۳	سری لانکا	۱۱,۶۲۲,۵۷۱	۱,۶۵۲,۰۱۱,۹۹۵,۳۷۰
۲	۱۳۹۳	هند	۱۰,۰۰۸,۳۸۹	۱,۱۹۹,۲۰۳,۴۴۳,۰۸۶
۳	۱۳۹۳	سری لانکا	۴,۸۳۷,۲۵۲	۷۰۲,۲۴۹,۰۱۶,۶۸۹

فرصت‌ها:	تهدیدها:
<ul style="list-style-type: none"> - تولید چای کله مورچه برخلاف تصور سایر واحدهای تولیدی که گمان می‌برند این محصول بازار مصرف نداشته است، شکاف بین عرضه و تقاضای این چای بسیار زیاد می‌باشد البته منظور تقاضای بسیار زیاد و عرضه ناچیز آن در ایران است و این در حالی است که هزینه تولید این نوع چای ۶۵٪ هزینه تولید چای ارتدوکس است. - استفاده از ضایعات چای به عنوان کود - استخراج کافئین چای - شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی و احتمال صادرات آن - ایجاد تکنولوژی نوشابه‌های چای 	<ul style="list-style-type: none"> مطلق. دولت می‌تواند تکنولوژی های روز دنیا را در این زمینه وارد نماید. - عدم پرداخت یارانه در خرید برگ سبز از سوی دولت که بسیار بی‌ثبات نسبت به این صنعت عمل می‌نماید. - روند افزایشی تغییر ذائقه مردم به سمت چای مضر و غیرطبیعی خارجی توسط برنامه‌های تبلیغاتی از طریق صدا و سیما - افزایش تبلیغات چای خارجی - بی‌ثباتی سیاست‌های بانکی در مقابل صاحبان بنگاه‌های تولید این محصول که دولت باید سیاست‌های پولی و مالی مؤثر در این زمینه به کار ببرد.

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۲. برآورد میزان عرضه و تقاضای محصول در بازار هدف و تعیین چشم انداز

سال	برآورد تولید در بازار هدف	برآورد عرضه (تولید + واردات) در بازار هدف	برآورد تقاضا در بازار هدف
۱۳۸۲	۶۰۷۳۱	$\Delta + (12/450) + 60731$	۴۵۸۷۱
۱۳۸۳	۴۹۷۰۰	$\Delta + (11/76) + 49700$	۴۶۲۹۱
۱۳۸۴	۵۴۳۴۱	$\Delta + (0/7) + 54341$	۲۳۰۰۰
۱۳۸۵	۲۵۰۰۰	$\Delta + (0/8) + 25000$	۳۰۰۰۰
۱۳۸۶	۳۴۰۰۰	$\Delta + (30) + 34000$	۲۸۰۰۰
۱۳۸۷	۳۰۰۰۰	$\Delta + (90) + 30000$	۲۶۵۰۰
۱۳۸۸	۲۸۰۰۰	$\Delta + (110) + 28000$	۲۳۴۸۲
۱۳۸۹	۲۵۰۰۰	$\Delta + (116) + 25000$	۲۲۱۷۶
۱۳۹۰	۲۳۰۰۰	$\Delta + (131) + 23000$	۱۹۵۰۰
۱۳۹۱	۲۰۰۰۰	$\Delta + (140) + 20000$	۱۹۰۰۰
۱۳۹۲	۱۹۵۰۰	$\Delta + (147) + 19500$	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

شرح دقیقی از برنامه استراتژیک خود مبنی بر اینکه چگونه ضعف‌ها را کاهش می‌دهید، از قوت‌های خود استفاده می‌کنید،

راه حل های خروج از این وابستگی شکوفایی پتانسیل های بخش کشاورزی می باشد. در تحقق هدف های کلان اقتصادی و با توجه به نام گذاری سال های اخیر و با توجه به سند چشم انداز، اهمیت بخش کشاورزی بیش از پیش مشخص شده و مسئولیت واحدهای اقتصادی برای رشد و توسعه واحدهای خود را با اهمیت جلوه می دهد. با عنایت به سهم و جایگاه کشاورزی کارآفرینی در این زمینه از اهمیت بسیار برخوردار بوده و به عنوان یک حلقه میانی در زنجیره دانش کشاورزی می تواند به شیوه های گوناگون زمینه ساز تقویت کشاورزی در کانون بهره برداری و دگرگونی ترکیب های شغلی قرار گیرد. یکی از بخش های کشاورزی که سهم به سزایی در تولید ملی و کارآفرینی کشور دارد بخش صنعت چای است که با چالش ها و افق هایی پیش رو می باشد. در این مقاله سعی می شود چالش ها و چشم انداز های این بخش مورد بررسی قرار بگیرد و زمینه های کارآفرینی آن به طور واضح روشن شود و موجب کاهش دغدغه های مردم و مسئولین در این زمینه شود.

۴- اهمیت و ضرورت تحقیق

تولید بخش کشاورزی از دیرباز نقش مهمی در توسعه کشور داشته است. مسائل و چالش های این بخش باعث شده جمعیت جوان از تولید دور شود و میانگین سنی کشاورزان افزایش یابد که تهدیدی برای امنیت غذایی کشور و کاهش تولید است لذا باید با ایجاد اشتغال برای جوانان روستایی از طریق راه اندازی صنایع تبدیلی و تکمیلی رغبت نسل جوان برای ورود به بخش کشاورزی را بیشتر و از پیر شدن جامعه کشاورزان جلوگیری کرد. بدون تردید شریعت اسلام نقش دولت را در راستای این هدف بسیار پررنگ می شمارد و اقتصاد تشریعی احکامی همانند چگونگی بهره برداری از انفال را در این زمینه مطرح می نماید. تأمین ۷۵٪ نیازهای غذایی جامعه، ۲۵٪ تولید ناخالص داخلی، ۲۳٪ سطح اشتغال و میزان درخور توجهی از صادرات غیرنفتی مربوط به بخش کشاورزی است. بر این اساس در برنامه چهارم توسعه بر تحقق رشد سالیانه ۶.۵٪ بخش کشاورزی، تأمین و امنیت غذایی، خودکفایی در تولید محصولات اساسی، توسعه صادرات محصولات کشاورزی و حفاظت از منابع طبیعی تأکید شده است. برای ارتقاء جایگاه این بخش نهادینه کردن کارآفرینی می تواند پایداری رشد کشور را رقم بزند. صنعت چای کشور یکی از شاخه های بخش کشاورزی است که در طول سال های اخیر دچار چالش های فراوانی شده است: واردات بی رویه چای، کمبود کیفیت محصول داخلی و نداشتن

۴	۱۳۹۳	امارات متحده عربی	۲,۹۹۸,۳۶۴	۴۲۲,۳۰۰,۸۹۳,۰۰۹
۵	۱۳۹۳	هند	۳,۱۲۸,۰۷۴	۴۰۷,۱۰۴,۵۸۶,۶۰۶
۶	۱۳۹۳	امارات متحده عربی	۸۴۹,۵۶۱	۱۰۳,۹۱۳,۲۴۴,۱۳۲
۷	۱۳۹۳	ترکیه	۶۹۱,۹۹۰	۹۶,۲۹۶,۹۶۸,۳۵۴
۸	۱۳۹۳	کنیا	۷۸۰,۹۲۹	۸۰,۵۸۲,۱۶۴,۴۵۳
۹	۱۳۹۳	کنیا	۵۵۶,۳۴۰	۶۰,۲۴۴,۰۲۰,۵۸۲
۱۰	۱۳۹۳	آلمان	۱۴۹,۱۴۶	۲۹,۹۱۵,۱۲۳,۹۴۳
۱۱	۱۳۹۳	چین	۱۶۷,۶۸۰	۲۶,۱۷۵,۵۰۳,۲۷۶
۱۲	۱۳۹۳	چین	۲۷۳,۲۴۰	۱۹,۷۷۴,۲۹۱,۱۵۷
۱۳	۱۳۹۳	منطقه آزاد چابهار	۱۰۳,۹۹۶	۱۱,۷۶۹,۳۱۵,۸۳۳
۱۴	۱۳۹۳	چین	۵۹,۴۰۰	۶,۶۹۸,۸۴۵,۶۱۵
۱۵	۱۳۹۳	امارات متحده عربی	۳۹,۹۱۳	۵,۰۹۹,۸۲۱,۵۱۰
۱۶	۱۳۹۳	ویتنام	۳۲,۷۲۰	۴,۳۵۷,۳۳۷,۹۷۶
۱۷	۱۳۹۳	ویتنام	۷۵,۰۰۰	۳,۹۷۸,۲۹۱,۶۰۰
۱۸	۱۳۹۳	کنیا	۲۳,۵۰۵	۳,۱۳۱,۸۴۳,۵۱۶
۱۹	۱۳۹۳	هند	۱۵,۷۲۰	۲,۳۱۰,۰۰۰,۱۷۵
۲۰	۱۳۹۳	چین	۱۳,۶۲۰	۱,۵۶۳,۲۴۰,۳۳۰
۲۱	۱۳۹۳	امارات متحده عربی	۲۰,۰۰۰	۱,۵۳۱,۲۳۷,۳۵۰
۲۲	۱۳۹۳	تیمور شرقی	۱۱,۶۲۰	۳۱۴,۹۹۰,۸۶۰

مأخذ: سالنامه آمار بازرگانی گمرک جمهوری اسلامی ایران

۳- بیان مسئله

امروزه در کشورهای توسعه یافته و همچنین کشورهای در حال توسعه دو واژه امنیت غذایی و توسعه پایدار از مرز تفکر اندیشمندان گذشته و به هدف های مهم مورد توجه سیاست گذاران و دولت مردان جهت تحقق هدف های کلان اقتصادی تبدیل شده است. در این شرایط برای دستیابی به این هدف ها بخش کشاورزی با در نظر گرفتن پتانسیل ها و امکانات نهفته در خود از قابلیت ویژه ای برخوردار است. در واقع این بخش در سطح کشورهای توسعه یافته به عنوان بازوی توانایی مراحل توسعه در عصر فراصنعتی مورد توجه بوده و در سطح کشورهای در حال توسعه نیز این بخش همواره به عنوان محور توسعه اقتصادی نظر برنامه ریزان را به خود جلب کرده است. در ایران به دلیل ساختار وابسته به اقتصاد تک محصولی یکی از

حضور گردشگران و همچنین شکل‌گیری زیرساخت‌های اولیه وجود فرصت‌های جدید در اثر گردشگری است (دادورخانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۷۰).

در مقاله ابن علی و رجبی نسب موانع توسعه کارآفرینی دانشگاهی در بخش کشاورزی بررسی شده است، پیشنهاداتی از قبیل تجمیع وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی و اختصاصی، تسهیلات بلندمدت کم‌بهره و ایجاد مجتمع‌های تولیدی می‌تواند اثر بخش باشد (ابن علی و ابر رجبی نسب، ۱۳۸۶: ۱).

حمایت‌های کارآفرینانه نظام آموزش عالی علمی کاربردی بر رفتار کارآفرینانه توسط بارانی و زرافشان مطالعه دیگری است که بین وضعیت موجود و مطلوب حمایت‌های کارآفرینانه مراکز علمی کاربردی اختلاف معنی‌داری بود، حمایت‌های کارآفرینانه از طریق نگرش هنجاری ذهنی و باور به خود کارآمدی بر نیت کارآفرینانه دانشجویان اثر مثبت و معنی‌داری وجود داشت (بارانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۱).

۸- روش تحقیق

پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات تحقیق توصیفی می‌باشد. این تحقیق از نظر نوع تحقیق از تحقیقات کاربردی می‌باشد، تحقیقات کاربردی تحقیقاتی هستند که نظریه‌ها، قانونمندی‌ها، اصول و فنونی که در تحقیقات پایه تدوین می‌شوند، را برای حل مسائل اجرایی و واقعی به کار می‌گیرند. هدف تحقیق کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. ویژگی‌های تحقیقات کاربردی به شکل زیر است:

- ✓ تعیین روابط تجربی در یک زمینه خاص
- ✓ آزمون کارایی نظریه‌های علمی در یک حوزه خاص
- ✓ افزودن به دانش کاربردی در یک زمینه خاص
- ✓ پیشبرد تحقیق و روش‌شناسی در یک زمینه خاص

۹- متغیرهای تحقیق

الف) متغیر مستقل: یک ویژگی از محیط فیزیکی یا اجتماعی است که بعد از انتخاب، دخالت یا دستکاری شدن توسط محقق مقادیری را می‌پذیرد تا تأثیرش بر روی متغیر دیگر (متغیر وابسته) مشاهده شود. متغیرهای مستقل این تحقیق عبارتند از: کسب و کار، دولت اسلامی، صنعت چای.

امنیت کشاورزان در این زمینه دولت را ملزم به ایجاد طرح اصلاح ساختار چای نمود. متأسفانه به دلیل مشکلاتی که در این مقاله به آن اشاره می‌شود این طرح موفقیت چندانی به همراه نداشته و ضرورت ایجاد می‌کند که چالش‌های پیش رو تبیین و چشم‌انداز بخش صنعت چای روشن گردد.

۵- اهداف تحقیق

بررسی زمینه‌های کسب و کار یک کارخانه موردی در زمینه صنعت چای و ارائه راه‌حلی در زمینه نقش دولت اسلامی در ایجاد و گسترش آن با توجه به نقش دولت اسلامی در ایجاد و گسترش تولید ملی بخش کشاورزی.

۶- فرضیات تحقیق

- ایجاد کسب و کار تأثیر مثبت و مستقیم بر رشد اقتصاد و کشاورزی داشته و باعث افزایش تولید می‌شود.
- ارتباط مؤثر مسئولین با کشاورزان می‌تواند به کاهش چالش‌های بخش کشاورزی بیانجامد.
- حمایت‌های دولت اسلامی در کسب و کار صنعت چای نقش مثبت و مؤثری خواهد داشت.

۷- پیشینه پژوهش

از پژوهش‌های انجام شده مرتبط با موضوع مورد بررسی، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

مقاله‌ای تحت عنوان چالش‌های توسعه روستایی توسط کریم و هاشمی تدوین گردیده است که مطالعه موردی استان مرکزی می‌باشد. در این مطالعه شاخص‌های توسعه روستایی بررسی می‌گردد و به بررسی مشکلات و موانع موجود بر سر راه توسعه می‌پردازد. در پایان ۶ عامل برای توسعه پایدار روستایی از قبیل پایداری مناطق جنگلی، طرح‌های عمرانی، اشتغال، درآمد، بهداشت و سکونت‌گاه‌های اجتماعی معرفی و بررسی می‌گردد (کریم و هاشمی، ۱۳۸۸: ۱۵۷).

در مقاله‌ای تحت عنوان تحلیل نقش گردشگری در توسعه ویژگی‌های کارآفرینانه که مطالعه موردی در شهرستان اسکو توسط دادورخانی و همکاران انجام داده‌اند، به بررسی و عملکرد نقش گردشگری بر ویژگی‌های کارآفرینانه پرداخته‌اند. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که جوانان روستایی‌کندوان نسبت به جوانان روستایی‌اسکندان از ویژگی‌های کارآفرینانه بالاتری برخوردارند و این امر به دلیل تعاملات فرهنگی در اثر

سرمایه ثابت = (هزینه‌های سرمایه‌ای + هزینه‌های قبل از بهره‌برداری)
 $۱۶۵۶۰۴۰۲ = (۱۶۱۹۹۰۹۵ + ۳۶۱۳۰۷)$ = سرمایه ثابت

(ب) متغیر وابسته: متغیری است که تغییرات آن تحت تأثیر متغیر مستقل قرار می‌گیرد. متغیر وابسته تحقیق عبارتست از: کشاورزی، کشاورز، رشد اقتصادی.

۱۰- جامعه آماری و نمونه آماری

یک جامعه آماری عبارتست از مجموعه‌ای از افراد یا واحدها که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند. صفت مشترک صفتی است که بین همه عناصر جامعه آماری مشترک و متمایز کننده جامعه آماری از سایر جوامع باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کارخانجات چای شمال کشور استان گیلان شهر لاهیجان می‌باشد.

۱۱- تحلیل یافته‌ها

در جداول ۵ الی ۱۰ نتایج حاصل از پژوهش نمایش داده شده است.

جدول ۵. برآورد هزینه‌های سرمایه‌ای

شرح	مبلغ (هزار ریال)
زمین	۳۲۰۰۰۰۰
محوطه سازی	۶۰۰۰۰
ساختمان سازی	۸۵۹۵۰۰۰
ماشین آلات و تجهیزات و وسایل آزمایشگاهی	۲۱۶۷۰۰۰
تأسیسات	۶۷۵۲۰۰
وسایل حمل و نقل	-
وسایل دفتری	۲۹۲۵۰
اقلام پیش بینی نشده (۱۰ درصد اقلام بالا)	۱۴۷۲۶۴۵
جمع کل	۱۶۱۹۹۰۹۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۶. برآورد هزینه‌های قبل از بهره‌برداری

شرح	مبلغ (هزار ریال)
هزینه‌های تهیه طرح، مشاور، اخذ مجوز، حق ثبت‌ها، قراردادهای بانکی و ...	۵۰۰۰۰
هزینه آموزش پرسنل (۲٪ حقوق و دستمزد سالیانه)	۱۵۲۸۰
هزینه راه‌اندازی تولید آزمایشی (۱۵ روز هزینه‌های آب و برق، سوخت و مواد اولیه)	۱۵۸۴۲۷
جمع کل	۳۶۱۳۰۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۷. برآورد سرمایه در گردش

شرح	مبلغ (هزار ریال)
مواد اولیه بسته بندی	۱۷۹۲۲۰۰
تنخواه گردان (یک دوره تولیدی هزینه حقوق، آب، برق، تلفن، سوخت و ...) دوره تولید فرضاً ۳ ماه یا ۲ ماه	۱۹۹۶۰
مطالبات	-
موجودی کالا	۲۳۴۰۰
جمع کل	۱۸۳۵۵۶۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

کل سرمایه‌گذاری:

سرمایه در گردش + سرمایه ثابت = کل سرمایه‌گذاری
 $۱۸۳۹۵۹۶۲ = ۱۸۳۵۵۶۰ + ۱۶۵۶۰۴۰۲$ = کل سرمایه‌گذاری

جدول ۸. نحوه سرمایه‌گذاری

شرح	سهم متقاضی		تسهیلات بانکی	
	مبلغ	درصد	مبلغ	درصد
سرمایه ثابت	۴۹۶۸۱۲۰/۶	۳۰	۱۱۵۹۲۲۸۱/۴	۷۰
سرمایه در گردش	۵۵۰۶۶۸	۳۰	۱۲۸۴۸۹۲	۷۰
کل سرمایه‌گذاری	۵۵۱۸۷۸۸/۶	۳۰	۱۲۸۷۷۱۷۳/۴	۷۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۹. برآورد هزینه استهلاک (مبلغ به هزار ریال)

شرح	ارزش دارایی	درصد	هزینه استهلاک سالیانه
محوطه سازی	۶۰۰۰۰	۵	۳۰۰۰
ساختمان	۸۵۹۵۰۰۰	۵	۴۲۹۷۵۰
ماشین آلات و تجهیزات و وسایل آزمایشگاهی	۲۱۶۷۰۰۰	۱۰	۲۱۶۷۰۰
تأسیسات	۶۷۵۲۰۰	۱۰	۶۷۵۲۰
وسایل حمل و نقل	-	۱۰	-
وسایل دفتری	۲۹۲۵۰	۲۰	۵۸۵۰
اقلام پیش‌بینی نشده	۱۴۷۲۶۴۵	۱۰	۱۴۷۲۶۴/۵
جمع کل			۸۷۰۰۸۴/۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۱۰. هزینه تولید سالیانه

شرح	مبلغ (هزار ریال)
هزینه مواد اولیه و بسته‌بندی	۱۸۸۳۲۰۰
هزینه حقوق و دستمزد	۷۶۴۴۰۰
هزینه انرژی (آب، برق و سوخت)	۱۹۹۶۰
هزینه تعمیرات و نگهداری	۳۴۸۹۷۰
هزینه پیش‌بینی نشده (۵٪ اقلام بالا)	۱۵۰۸۲۶/۵
هزینه اداری و فروش (۱٪ اقلام بالا)	۳۱۶۷۳/۵۶۵
هزینه تسهیلات مالی (پرداخت یک سال سود اقساط بانک طبق فرمول بانک)	۷۸۵۵۰۷/۵۷۷
هزینه بیمه کارخانه (۲ در هزار سرمایه ثابت)	۳۳۱۲۰/۸۰۴
هزینه استهلاک	۸۷۰۰۸۴/۵
هزینه استهلاک قبل از بهره‌برداری (۲۰٪) هزینه‌های قبل از بهره‌برداری	۷۲۲۶۱/۴
جمع کل	۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶

مأخذ: یافته‌های تحقیق

NPV = فروش (P/A, i%, n)

(۴/۳۲۲۹۴) - ۱۸۳۹۵۹۶۲ - ۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶ (۴/۳۲۹۴)

i = ۵٪ ⇒ NPV = ۵۶۰۰۰۰۰

NPV = - ۱۵۶۲۵۱۶۴/۸۲

(۳/۷۹۰۸) - ۱۸۳۹۵۹۶۲ - ۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶ (۳/۷۹۰۸)

i = ۱۰٪ ⇒ NPV = ۵۶۰۰۰۰۰

NPV = - ۱۵۹۶۹۸۶۶/۴۷

(۳/۶۰۴۸) - ۱۸۳۹۵۹۶۲ - ۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶ (۳/۶۰۴۸)

i = ۱۲٪ ⇒ NPV = ۵۶۰۰۰۰۰

NPV = - ۱۶۰۸۸۹۰/۶۷

(۳/۳۵۲۲) - ۱۸۳۹۵۹۶۲ - ۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶ (۳/۳۵۲۲)

i = ۱۵٪ ⇒ NPV = ۵۶۰۰۰۰۰

NPV = - ۱۶۲۵۰۵۶۸/۵۷

(۲/۹۹۰۶) - ۱۸۳۹۵۹۶۲ - ۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶ (۲/۹۹۰۶)

i = ۲۰٪ ⇒ NPV = ۵۶۰۰۰۰۰

NPV = - ۱۶۴۸۱۹۹۱

۱۲- بحث و نتیجه‌گیری

طرح مورد بررسی واقع شده در بخش صنعتی است با موقعیت بسیار ویژه که به طور غیرطبیعی با دولت رابطه ای تنگاتنگ دارد و سیاست‌های ناپایدار دولت که به صورت غیرکارشناسی صورت می‌گیرد در عرضه و تقاضای محصول این صنعت تأثیر نامطلوب می‌گذارند به همین دلیل کارخانه رو به احداث به دلیل مشکلات تقاضایی با مشکل مواجه خواهد شد و با توجه به صورت‌های مالی مربوط و شاخص‌های بازدهی اقتصادی نرخ بازده داخلی، NPV و دوره برگشت سرمایه این طرح از لحاظ اقتصادی توجیه پذیر نمی‌باشد. چرا که سرمایه‌گذاری کلانی به مبلغ ۱۸۳۹۵۶۲ (هزار ریال) در بیش از مدت قانونی بازگشت سرمایه (۵ سال) بازگشت خواهد نمود مدتی معادل ۷ سال که بسیار نامطلوب می‌باشد. از سوی دیگر با اینکه سودی معادل ۹۳۹۹۹۵/۶۵۴ (هزار ریال) به دست خواهیم آورد لیکن نسبت P/A به اندازه ۱۹/۵۷۰۲ که هیچ سختی با اصول اقتصادی ندارد و نرخ بازدهی به دست نخواهد داد. علاوه بر آن وضعیت NPV های مربوط در آهای گوناگون تماماً اعدادی منفی به دست آمده است که با قراردادن تمامی این عوامل و

فروش کل

به لحاظ اینکه هزینه صرف شده برای هر نوع چای قابل تفکیک نیست بنابراین میانگین از این قیمت‌ها را محاسبه کرده و در کل حجم تولید ضرب می‌شود:

میانگین قیمت‌های ۴ نوع تولیدی = ۱۷۵۰۰

۸۰٪ ⇒ حجم نهایی تولید (هر ۴ نوع) منهای ضایعات تن ۳۲۰ (تن) ۴۰۰

۵۶۰۰۰۰۰ = ۳۲۰۰۰۰ × ۱۷/۵ = فروش کل

سود و زیان ویژه (به هزار ریال):

(جمع هزینه‌های تولید - فروش کل) = سود و زیان ویژه

۹۳۹۹۹۵/۶۵۴ - ۴۹۶۰۰۰۴/۳۴۶ = ۵۶۰۰۰۰۰ = سود و زیان ویژه

ارزش افزوده خالص و ناخالص و نسبت‌های آن:

= ارزش افزوده ناخالص

(تعمیرات و نگهداری + انرژی + مواد اولیه و بسته‌بندی) - فروش کل

۳۳۴۷۸۷۰ = ۲۲۵۲۱۳۰ - ۵۶۰۰۰۰۰ = ارزش افزوده ناخالص

= ارزش افزوده خالص

استهلاک قبل از بهره‌برداری + استهلاک + ارزش افزوده ناخالص

= ارزش افزوده خالص

۴۲۹۰۲۱۵/۹ = ۷۲۲۶۱/۴ + ۸۷۰۰۸۴/۵ + ۳۳۴۷۸۷۰

ارزش فعلی کل طرح و بهینه‌یابی تولید با روش

:NPV

دلایل، پی به نداشتن توجهی اقتصادی طرح مذکور خواهیم برد.

این روزها بازار اجناسی که از مرزهای کشور به صورت قاچاق وارد می‌شوند رونق پیدا کرده است. قاچاق کالا و ورود آنها به بازار اگر به صورت عمده انجام گیرد موجب ضرر و زیان اقتصادی برای تولیدکنندگان داخلی می‌شود. سازمان مبارزه با قاچاق کالا در کشور ما نیز به همین دلیل فعالیت می‌کند و دولت روابط خاصی را برای فروش این نوع کالاها در نظر گرفته است. حکم فقهی این مسئله از مراجع تقلید سؤال شد، پاسخ آنان این است که قاچاق کالا یعنی ورود غیرقانونی آنان از مرز برخلاف دستور شرع است. و باید از آنان به شدت پرهیز شود. مخصوصاً هنگامی که موجب ضرر و زیان جامعه می‌شود و به اقتصاد کشور اسلامی لطمه وارد می‌کند و دولت اسلامی موظف است از این امر در جامعه جلوگیری کند.

در حال حاضر کل نیاز کشور به چای خشک ۱۲۰ هزار تن است که متأسفانه سالانه ۷۵ هزار تن از این محصول به صورت قاچاق وارد کشور می‌شود. دستگاه‌های نظارتی و گمرک باید هر چه سریعتر راهکارهایی برای قاچاق و توزیع چای غیر قانونی در کشور تدوین کنند. چای قاچاق در گام نخست سلامتی مردم و در گام دوم اقتصاد کشور را هدف قرار می‌دهد. تداوم قاچاق چای به معنای تداوم فرار این افراد سودجو از پرداخت عوارض گمرک به مالیات واردات است که سرانجام موجب تضعیف تولید داخلی می‌شود. زمانی که قاچاق چای در کشور وجود داشته باشد نه بازرگانان می‌توانند چای را با یک رقابت عادلانه وارد بازار کنند و نه تولیدکنندگان داخلی امیدی برای عرضه چای به بازار دارند.

دولت اسلامی موظف است از تبلیغات چای خارجی در کشور به گونه‌ای جلوگیری نماید که امکان رقابت برای تولید داخلی وجود داشته باشد. جلوگیری از وارد شدن کالای کشاورزی بدون بسته‌بندی به کشور مانند چای و برنج و نظارت دقیق بر این مسئله می‌تواند مؤثر باشد.

تولید چای کیفی با کمیت پایین‌تر موفق‌تر است تا تولید چای کمی با کمیت بالا ولی با کیفیت پایین. تجربه نشان داده که تبلیغ درست جوابگو است و تولید محصول با کیفیت بالا بهترین تبلیغ است؛ به شرطی که این کیفیت در آینده نیز حفظ گردد. استفاده از استانداردهای داخلی و جهانی و معرفی محصول به بازار مصرف نیز تا حدود زیادی مردم را به استفاده از محصولات شرکت راغب می‌نماید. شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی تا حدود زیادی به معرفی محصولات کمک

می‌کند. استفاده از یک سیستم اداری منظم در ترتیب و کیفیت کاری بسیار مؤثر است.

صنعت چای ایران علیرغم داشتن استعدادهای بالقوه در زمینه تولید، فرآوری و تجارت چای نتوانسته است طی سالیان گذشته جایگاه خود را در صنعت جهانی تثبیت کند و حتی در چند سال اخیر دچار بحران شده است. وابستگی مستقیم بیش از ۶۰۰۰۰ خانواده به کشت و تولید چای و همچنین جایگاه خاص چای در سبد مصرفی خانواده‌های ایرانی، ضرورت تدوین استراتژی و ساختار مناسب برای صنعت چای ایران را دو چندان کرده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که نبود مدیریت یکپارچه در زنجیره عرضه صنعت چای اساسی‌ترین عامل تضعیف این صنعت بوده است و ایجاد ساختارهای پشتیبان در بخش‌های مختلف زنجیره عرضه چای و حاکم شدن تفکر مدیریت یکپارچه و نقش دولت اسلامی بر زنجیره تولید چای در زنجیره عرضه می‌تواند به عنوان عاملی در شکل‌گیری مکانیزم‌های تقویت‌کننده مزیت رقابتی صنعت چای مطرح شود.

۱۳- پیشنهادت راهبردی نقش دولت اسلامی در

ایجاد کسب و کار از منابع طبیعی

✓ ترویج فرهنگ جایگاه بخش کشاورزی

- در حال حاضر یکی از علل عدم سرمایه‌گذاری کافی در بخش کشاورزی، صرفه اقتصادی کمتر آن در مقایسه با بخش خدمات و دیگر بخش‌ها است که از علل مهم آن، فقدان سیستمی منسجم برای توزیع، انبار، بسته‌بندی و تبدیل محصولات و تولیدات بخش کشاورزی است. این مسئله با توجه به اینکه ورود محصولات کشاورزی در زمان مشخصی است و به نوعی عدم تناسب عرضه و تقاضا را در بازار این محصولات شاهد هستیم، زمینه کاهش قیمت، رواج سوداگری و دلال بازی در بازار این محصولات را به دنبال دارد که در نهایت سود آن را دلالان خواهند برد و خسارت آن به تولیدکنندگان بخش کشاورزی بر می‌گردد.

- بالا بردن اطلاعات عمومی افراد در زمینه مباحث علمی مربوط به مواردی چون ساختار دانه‌های خاک، عناصر مورد نیاز زمین جهت کشت محصول خاص و... می‌تواند به آباد نگه داشتن اراضی و در نتیجه ایجاد شرایط برای رشد اقتصادی کشور، کمک شایانی بکند.

چند منظوره مسؤلیت‌های تولیدی را به یکی از منتخبین بدهند در این صورت به یکپارچه سازی اراضی کمک و سود حاصل از تولید محصولات را تقسیم می‌کنند.

✓ اهمیت تولید ملی و اقتصاد مقاومتی

• یکی از مسائلی که به علت ارتباط مستقیم با منابع طبیعی نظیر خاک و آب از یک سو و غذاهای انسان‌ها از سوی دیگر باید در چارچوب توسعه پایدار و ایجاد کسب و کار بیشتر قرار گیرد، بخش کشاورزی است. از آنجا که کشاورزی اصلی‌ترین منابع تأمین خوراک انسان است، بنابراین شکی در تلاش برای توسعه آن وجود ندارد. توسعه کشاورزی با توجه به اینکه ایران سرزمین پهناور و چهار فصلی است، از اهمیت بسیاری برخوردار است. این اهمیت خود را دو چندان نشان می‌دهد وقتی به این مسئله نگاه می‌کنیم که کشور ما از طرف نیروهای خارجی مورد تهدید قرار گرفته است. وضع تحریم‌های بی‌سابقه بر علیه کشور نشان دهنده این موضوع است.

• وجود این سرزمین پهناور، بستری برای تولید انواع محصولات کشاورزی، باغی، مرتعی، جنگلی و دامی پدید آورده است. با توجه به مسئله تحریم که ذکر شد، خودکفایی در تهیه محصولات غذایی و تأمین امنیت غذایی کشور در این راستا اهمیت بسیاری دارد. بخش کشاورزی توانایی توجه به عنوان موتور محرکه رشد و توسعه کشور را داراست اما متأسفانه نگاه‌ها و توجهات به این بخش تاکنون نگاهی استراتژیک و راهبردی نبوده است. البته نباید غافل شد که رشد و توسعه بخش کشاورزی در کنار رشد و توسعه سایر بخش‌ها معنا می‌یابد. به عبارتی باید در کشور توسعه متوازن برقرار نمود تا بخش کشاورزی نیز از مزایای این توسعه متوازن برخوردار شود.

• با اینکه پتانسیل بسیار بالایی در بخش کشاورزی به عنوان تبدیل شدن به عنوان موتور محرکه رشد اقتصادی وجود دارد، اما تاکنون متأسفانه شاهد رشد و توسعه مطلوبی در بخش کشاورزی نبوده‌ایم. شاهد این مدعا، سهم ۱۳ درصدی کشاورزی از اقتصاد کشور است که با توجه به پتانسیل‌های کشور در بخش کشاورزی بسیار ناچیز است.

به صورت خلاصه، با توسعه صنایع پایین دستی بخش کشاورزی، مانند صنعت چای می‌توان به توسعه بخش کشاورزی امید داشت. با توسعه بخش کشاورزی نیز، یکی از اهداف دشمن برای ضربه زدن به کشور خنثی خواهد شد. به عبارت دیگر، توسعه بخش کشاورزی از طریق توسعه صنایع تبدیلی، از جمله راهکارهای اقتصاد مقاومتی برای افزایش توان اقتصادی کشور است.

• توجه به داشتن حداقل مهارت و توانایی افراد، ارائه اطلاعات کامل و شفاف در رابطه با روش‌های واگذاری اراضی، بهره‌وری و بازدهی زمین را افزایش دهد.

• دولت اسلامی می‌تواند با ایجاد دوره‌های آموزشی، اهمیت زمین در دین مبین اسلام را و فرهنگ صحیح بهره‌برداری از این منبع خدادادی را برای افراد حقیقی و حقوقی روشن کند. قدر مسلم با ایجاد چنین دوره‌هایی و با توجه به فطرت خداجوی انسان، نحوه استفاده نادرست از اراضی را به حداقل رسانده و زمینه‌های بهره‌وری صحیح را جایگزین آن کند.

✓ تکمیل و نظارت بر مقررات بخش کشاورزی

• ایجاد نهادهای نظارتی قوی و مسؤلیت‌پذیر می‌تواند از بروز بسیاری از تخلفات خواسته یا ناخواسته که ممکن است توسط افراد و کارخانه‌های تولیدی رخ دهد، جلوگیری کند.

• ایجاد قوانین در زمینه تقویت بخش کشاورزی که توسط قوه مقننه انجام می‌شود و اجرای مطلوب آن توسط قوه مجریه و نظارت بر اجرا توسط دستگاه‌های نظارتی اقدام مؤثری است که دولت اسلامی می‌تواند انجام دهد. لذا توجه به بخش کشاورزی به عنوان یکی از بخش‌های اصلی اقتصاد ایران بر اساس مقررات و عملیات قوای سه‌گانه به ویژه سیاست‌های کلان بخش کشاورزی و تولید ملی مورد تأیید مقام معظم رهبری و اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ به عنوان فرایند تکمیلی و نظارتی برنامه‌ریزی و اجرا در بخش کشاورزی ضروری به نظر می‌رسد.

✓ اصل مردمی کردن بخش کشاورزی

• افزایش سن کشاورزان روستایی یکی از چالش‌هایی است که کشور ما با آن روبه‌روست لذا ایجاد کسب و کار بیشتر و امنیت شغلی برای جوانان روستایی با هدف بهره‌برداری بهینه و مطلوب از منابع طبیعی و استفاده گسترده به ویژه در مناطق مورد مطالعه و پایه کشاورزی کشور می‌تواند به ارزش افزوده درآمد و جلوگیری از مهاجرت‌های مضر کمک نماید.

• تولید و بازاریابی مناسب می‌تواند به جلوگیری از قطعه قطعه شدن زمین بیانجامد. و مسؤلیت تولیدی و بازاریابی را به هیئت مدیره تعاونی بدهد. در این صورت یکپارچه سازی اراضی به ایجاد مزارع بزرگ و درآمد بیشتر و رفاه گسترده چای کاران کمک نماید. و سود حاصله از تولید بین همه اعضا تقسیم گردد و از این طریق نوعی انگیزه مردمی کردن بخش کشاورزی صورت پذیرد. ایجاد تعاونی‌های تولید می‌تواند به جلوگیری از قطعه قطعه شدن زمین‌های کشاورزی به ارث رسیده بیانجامد. وراثت می‌تواند با ایجاد تعاونی‌های کشاورزی

منابع

۱. ابن علی؛ لطف الله و ابرجیبی نسب، علی (۱۳۸۶)، موانع توسعه کارآفرینی دانشگاهی (بخش کشاورزی)، همایش ملی آموزش عالی و کارآفرینی، اسفند ۸۶، سمنان، دانشگاه سمنان.
۲. ادهم، سیدعلی (۱۳۸۳)، چای از نگاه کشاورزی، صنعت و بازرگانی در ایران و جهان، انتشارات سخن گستر، مشهد.
۳. بارانی، شهرزاد؛ زرافشانی، کیومرث و حسن مرادی، نرگس (۱۳۸۹)، تاثیر حمایت های کارآفرینانه نظام آموزش عالی علمی کاربردی کشاورزی بر رفتار کارآفرینانه: رویکرد مدل سازی معادلات ساختاری، نشریه صنعت و دانشگاه، ۲۵، ۲۱-۵.
۴. دادور خانی، فضیله؛ رضوانی محمد رضا؛ ایمنی قشلاق، سیاوش و بوذرجمهری، خدیجه (۱۳۹۰)، تحلیل نقش گردشگری در توسعه ی ویژگی های کارآفرینانه و گرایش به کارآفرینی در بین جوانان روستایی (مطالعه ی موردی: روستای کندوان و اسکندران شهرستان اسکو)، پژوهش های جغرافیای انسانی، ۷۸، ۱۹۶-۱۶۹.
۵. رضایی، مجید (۱۳۸۴)، آثار برخی قواعد فقهی بر بازار کار، فصلنامه اقتصاد اسلامی، ۱۸، ۶۳-۸۸.
۶. سالنامه ی آمار بازرگانی گمرک جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۳.
۷. فراهانی فرد، سعید (۱۳۸۹)، اقتصاد منابع طبیعی از منظر اسلام (اصول و مبانی)، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران.
۸. فراهانی فرد، سعید و صادقی، حسین (۱۳۸۵)، ساختار مالکیت و تاثیر آن بر بهره برداری از منابع طبیعی (بررسی تطبیقی)، پژوهشهای رشد و توسعه پایدار، ۲۲، ۱۵۶-۱۳۱.
۹. کریم کشته، محمد حسین و هاشمی دزفولی، سید ابوالحسن (۱۳۸۸)، نظر سنجی از روستاییان درمورد چالش های توسعه پایدار روستایی: مطالعه موردی دهستان ساروق، شهرستان اراک، روستا و توسعه، ۱۲(۲)، ۱۷۸-۱۵۵.
۱۰. کیمیاگر، سید مسعود؛ باژن، مرجان و صمیمی، بیتا (۱۳۸۳)، بررسی وضعیت عرضه محصولات کشاورزی و تاثیر آن در الگوی مصرف مواد غذایی در ایران، اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۴۸، ۱۸۲-۱۶۷.
۱۱. مصباحی مقدم، غلامرضا؛ موحدی بکنظر، مهدی و رضایی، محمد جواد (۱۳۸۹)، امکان سنجی فقهی استفاده از ابزار اقطاع و احیا در فرآیند خصوصی سازی، فصلنامه اقتصاد اسلامی، ۳۷، ۵-۲۸.

